

ouders van waarde

Wisselen van school

Er kunnen verschillende redenen zijn om met uw kind van school te veranderen: een verhuizing, een andere visie op het beleid of de gang van zaken op school of zelfs een conflict. Waar krijgt u als ouder mee te maken bij de keuze voor een andere school voor uw kind? OUDERS VAN WAARDE zet in deze folder de juridische aspecten voor u op een rij.

1. Toelating

Ouders kunnen hun kind alleen inschrijven op een school als de school daarmee instemt. Het bevoegd gezag, oftewel het schoolbestuur, beslist of een kind wordt toegelaten. Dit mag geen willekeurige beslissing zijn. Het bevoegd gezag moet zich houden aan de wet en aan zijn eigen toelatingsbeleid.

Voor openbare scholen geldt dat zij toegankelijk zijn voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienst of levensbeschouwing. Dit is wettelijk vastgelegd (artikel 46 lid 2 Wpo/42 lid 2 Wvo/49 lid 2 WEC).

Voor bijzondere scholen ligt dat anders: zij mogen een verzoek tot inschrijving afwijzen op grond van de richting van de school. Dit wordt de 'vrijheid van richting' genoemd en is gebaseerd op artikel 23 van de Grondwet waarin de vrijheid van onderwijs is vastgelegd, dat wil zeggen het recht om eigen scholen te stichten of te kiezen op grond van religie of levensbeschouwing. Voorwaarde voor een weigering op grond van de richting van de school is dat deze beslissing in overeenstemming is met het toelatingsbeleid van de school en dat de toelatingsnormen gericht zijn op het handhaven van de religieuze identiteit van de school. De weigering moet gebaseerd zijn op vastgesteld beleid én dat beleid moet consistent worden toegepast.

Als binnen redelijke afstand van de woning van de leerling geen gelegenheid bestaat tot het volgen van openbaar onderwijs mag de toelating tot de school niet worden geweigerd op grond van godsdienstige gezindheid of levensbeschouwing (artikel 58 Wpo/48 Wvo/60 WEC).

Voor alle scholen geldt dat het bevoegd gezag bij een beslissing over toelating de 'beginselen van behoorlijk bestuur' in acht moet nemen. Voor openbare scholen geldt dat op grond van de wet (de Algemene wet bestuursrecht) en voor bijzondere scholen geldt dat op vrijwel gelijke wijze op grond van de rechtspraak.

Volgens de 'beginselen van behoorlijk bestuur':

- moet het bevoegd gezag het besluit zonder vooringenomenheid nemen
- moet het bevoegd gezag informatie verzamelen over alle relevante feiten en af te wegen belangen
- mag het bevoegd gezag de bevoegdheid tot het nemen van een besluit niet voor een ander doel gebruiken dan waarvoor die bevoegdheid is verleend
- weegt het bevoegd gezag de rechtstreeks bij het besluit betrokken belangen af en zorgt het voor evenredigheid als het gaat om nadelige gevolgen en te dienen doelen
- moet een afwijzing van een verzoek tot toelating berusten op een deugdelijke motivering
- moet het bevoegd gezag het rechtszekerheidsbeginsel, het gelijkheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel in acht nemen.

De toelating tot een school mag niet afhankelijk worden gesteld van een geldelijke bijdrage van de ouders (artikel 40 Wpo/27 lid 2 Wvo/40 WEC). U kunt dus niet verplicht worden tot het betalen van inschrijfgeld, een ouderbijdrage of enig ander bedrag.

Er kunnen omstandigheden zijn waardoor het bevoegd gezag besluit om uw kind niet toe te laten. Bijvoorbeeld als er geen plaats is op de school van uw keuze, als uw keuze niet past in een schoolwijkenbeleid of ander beleid om leerlingen evenredig over de scholen van het bevoegd gezag te verdelen, of als de school niet de zorg aan uw kind kan bieden dat het gezien zijn persoonlijke onderwijsbehoeften nodig heeft. Het laatste kan met name een rol spelen als uw kind een 'rugzakje' (leerlinggebonden financiering) heeft. Na de invoering van de Wet passend onderwijs verandert dit. De precieze inhoud van het nieuwe stelsel staat nog niet vast, zodat nog niet met zekerheid gezegd kan worden wat dit betekent voor het toelatingsbeleid van scholen en de rechtspositie van ouders. Tot de invoering van deze wet blijft de huidige regelgeving van toepassing.

Tot slot kunnen ook bijzondere omstandigheden, zoals wangedrag, een reden zijn om een kind niet (opnieuw) toe te laten. Het kan dan gaan om wangedrag van de leerling zelf of van (één van de) ouders waardoor de veiligheid op school in het geding is.

De hiervoor genoemde omstandigheden hebben te maken met de organisatie van de school. Dit wordt ook wel de 'vrijheid van inrichting' genoemd. Deze geldt voor alle scholen, zowel openbare als bijzondere.

De beslissing van het bevoegd gezag om een leerling niet toe te laten moet altijd in overeenstemming zijn met het toelatingsbeleid dat het bevoegd gezag zelf heeft opgesteld. De MR heeft een adviesbevoegdheid bij de vaststelling of wijziging van het toelatingsbeleid (artikel 11 onderdeel j Wms).

Het is belangrijk dat u op de hoogte bent van het toelatingsbeleid. De school moet ervoor zorgen dat het voor u kenbaar is, bijvoorbeeld door het op de website en/of in de schoolgids te vermelden. Zo kunt u van tevoren nagaan welke belemmeringen er misschien zijn en kunt u achteraf controleren of een weigering om uw kind toe te laten gebaseerd is op de in het beleid genoemde criteria.

Als het schoolbestuur besloten heeft om uw kind niet toe te laten, moet dat schriftelijk aan u worden meegedeeld met vermelding van de reden(en). Bent u het er niet mee eens, dan kunt u schriftelijk bezwaar maken. Dat moet binnen zes weken gebeuren. Binnen vier weken na ontvangst van uw bezwaarschrift neemt het bestuur een besluit. Blijft het bestuur bij zijn beslissing uw kind niet toe te laten en bent u het daar niet mee eens, dan kunt u het geschil voorleggen aan de rechter. Welke termijn daarvoor geldt en welke rechter bevoegd is, is verschillend voor openbare en bijzondere scholen. Het is raadzaam om in zo'n situatie zo spoedig mogelijk juridisch advies te vragen. Hoe de rechter een zaak beoordeelt is afhankelijk van alle omstandigheden van het geval.

Let op: speciale scholen voor basisonderwijs (sbo-scholen) - waarvoor een indicatie van de permanente commissie leerlingenzorg vereist is - en scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs - waarvoor een indicatie van de commissie voor indicatiestelling vereist is - zijn beperkter in hun toelatingsbeleid. Zij hebben te maken met extra wettelijke bepalingen, die voor sbo-scholen te vinden zijn in de Wpo (artikel 40 lid 3) en voor so-scholen in de WEC (artikel 40 lid 5).

2. Inschrijving

De nieuwe school moet bepaalde gegevens hebben om een leerling definitief toe te kunnen laten (artikel 40b Wpo/27b Wvo/42a WEC). Het gaat om de geslachtsnaam, de voorletters, de geboortedatum, het geslacht en het persoonsgebonden nummer. Met een bewijs van uitschrijving van de huidige school worden deze gegevens aan de nieuwe school verstrekt. Het bevoegd gezag neemt ze vervolgens op in de leerlingenadministratie van de school. Zonder een bewijs van uitschrijving kan de nieuwe school niet tot inschrijving overgaan. Het bewijs van uitschrijving mag niet ouder zijn dan zes maanden (artikel 7 lid 1 sub a Bekostigingsbesluit WPO/4 lid 1 sub a Bekostigingsbesluit W.V.O./6 lid 1 sub a Besluit bekostiging WEC).

Ten behoeve van de inschrijving vragen de meeste scholen een handtekening van beide ouders. Dit is een punt van aandacht als u gescheiden bent en gezamenlijk met uw ex-partner het ouderlijk gezag hebt. Bij gezamenlijk gezag zijn beide ouders belast met de opvoedkundige en juridische verantwoordelijkheid voor hun kinderen. Dit betekent dat één ouder in principe geen belangrijke beslissingen kan nemen zonder medeweten of akkoord van de andere ouder. Diegene van de ouders bij wie het kind de dagelijkse verblijfplaats heeft, heeft de meeste verantwoordelijkheid. De andere ouder dient bereid te zijn om de zorgtaken van verzorgende ouder te aanvaarden en te respecteren. Kleine alledaagse beslissingen over de kinderen worden genomen door de verzorgende ouder. Grotere beslissingen worden in overleg genomen waarbij de positie van de verzorgende ouder gerespecteerd dient te worden. Het wisselen van school wordt gezien als een grote, niet alledaagse, beslissing. Dit houdt dus in dat ex-partners gezamenlijk zo'n besluit moeten nemen.

Is een kind eenmaal toegelaten, dan beslist de nieuwe school in welke groep het komt. Deze hoeft niet de visie van de huidige school te volgen, bijvoorbeeld als het gaat om het overgaan naar de volgende groep. Het behoort tot de onderwijskundige en pedagogische vrijheid van de school om hier een zorgvuldige afweging in te maken. Wel moet de nieuwe school zijn eigen beleid toepassen. Daarin kan bijvoorbeeld staan welke bevorderingsnormen de school heeft. Informeer hiernaar bij de nieuwe school.

3. Onderwijskundig rapport

Voor het basisonderwijs geldt dat over iedere leerling die de school verlaat een onderwijskundig rapport wordt opgesteld ten behoeve van de ontvangende school. De directeur stelt het onderwijskundig rapport op na overleg met het onderwijzend personeel. Afschrift van dit rapport wordt aan de ouders van de leerling verstrekt (artikel 42 Wpo/43 WEC). Bij de overgang van groep 8 naar het voortgezet onderwijs wordt een dergelijk rapport vaak het schooladvies genoemd.

Wat er in het onderwijskundig rapport moet staan is tot nu toe niet in de wet vastgelegd. Bij de parlementaire behandeling, in 1979, heeft de minister aangegeven dat het gaat om een rapport waarin op een beknopte en duidelijke manier een beeld wordt geschetst van de onderwijsresultaten van de betrokken leerling, zijn houding ten aanzien van het onderwijs, welke vormen van voortgezet onderwijs de voorkeur genieten en eventuele bijzondere aandachtspunten.

Hoe het onderwijskundig rapport wordt opgesteld is de verantwoordelijkheid van de school. Die beschikt over de deskundigheid om vast te stellen welke informatie over de leerling voor de ontvangende school van belang is. De soort en de hoeveelheid gegevens in het onderwijskundig rapport moeten in verhouding staan tot het doel van het rapport. Het wisselen van school is een andere situatie dan de overgang van het primair naar het voortgezet onderwijs. Zo zal de inhoud

van het onderwijskundig rapport in deze situaties waarschijnlijk verschillend zijn. Uw concrete situatie bepaalt dus mede wat de inhoud van het onderwijskundig rapport moet zijn.

4. Leerlingenadministratie en leerlingdossier

Scholen zijn wettelijk verplicht een leerlingenadministratie bij te houden met de inschrijving, de uitschrijving en het verzuim van de leerling, alsmede van de gegevens van de leerlingen en hun ouders die noodzakelijk zijn voor de vaststelling van de bekostiging (artikel 6 lid 1 Bekostigingsbesluit WPO/3 lid 1 Bekostigingsbesluit W.V.O./5 lid 1 Besluit bekostiging WEC). De gegevens die in de leerlingenadministratie zijn opgenomen moeten minimaal vijf jaar worden bewaard.

Het leerlingdossier is geen wettelijke term maar wordt in de praktijk veel gebruikt als het gaat om de gegevens die scholen over hun leerlingen verzamelen en bijhouden. Het bevat naast de leerlingenadministratie bijvoorbeeld rapporten, uitslagen van toetsresultaten, gegevens uit het leerlingvolgsysteem, verslagen van gesprekken met ouders en afspraken die er over de leerling zijn gemaakt. Het doel hiervan is de onderwijskundige en algemene begeleiding van de leerling. Deze gegevens mogen niet langer bewaard worden dan noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor ze zijn verzameld of worden gebruikt. De school bepaalt aan de hand van het doel hoe lang het noodzakelijk is de desbetreffende gegevens te bewaren. Uiterlijk twee jaren nadat de studie is beëindigd moeten ze worden verwijderd (artikel 19 lid 5 Vrijstellingsbesluit Wbp). Een school die een leerling heeft uitgeschreven mag dit deel van het leerlingdossier dus nog uiterlijk twee jaar bewaren.

Ouders hebben het recht om het leerlingdossier van hun kind in te zien (artikel 35 Wbp). Voor het maken van kopieën mag de school een vergoeding vragen van € 0,23 per kopie tot een maximum van € 4,50 (artikel 2 Besluit kostenvergoeding rechten betrokkene Wbp). Ouders kunnen een verzoek doen om gegevens te verbeteren, aan te vullen, te verwijderen of af te schermen indien deze feitelijk onjuist zijn, voor het doel of de doeleinden van de verwerking onvolledig of niet ter zake dienend zijn dan wel anderszins in strijd met een wettelijk voorschrift worden verwerkt (artikel 36 Wbp).

Let op: de hiervoor aangegeven rechten om een leerlingdossier in te zien en te corrigeren gelden voor ouders/verzorgers van leerlingen die jonger zijn dan 16 jaar. Voor leerlingen van 16 jaar of ouder geldt dat niet hun ouders/verzorgers maar zij zelf deze rechten hebben.

5. Verstrekking van gegevens

Welke gegevens mag de huidige school aan de nieuwe school verstrekken, naast de hiervoor genoemde verplichte uitschrijfgegevens en het onderwijskundig rapport, en in hoeverre hebben ouders daar zeggenschap over? Het kan voor ouders belangrijk zijn om dat te weten, bijvoorbeeld als er sprake is (geweest) van problemen op school of bijzondere omstandigheden met betrekking tot hun kind.

Zoals gezegd moet de school per concrete situatie bepalen wat de inhoud van het onderwijskundig rapport is. De school mag niet het volledige leerlingdossier aan de nieuwe school verstrekken en ook geen mondelinge informatie geven. Dat mag alleen met toestemming van de ouders of de leerling zelf als die 16 jaar of ouder is. Alleen toestemming die expliciet is gegeven of die door een actieve handeling is aangegeven, is geldig. Stille of passiviteit kan nooit leiden tot geldige toestemming. Indien ouders geen toestemming verlenen tot het verstrekken van informatie aan de nieuwe school, wordt slechts het onderwijskundig rapport verstrekt. Hiertoe is de school immers op grond van artikel 42 Wpo verplicht. Aan de hand van het afschrift van het onderwijskundig rapport dat de school aan ouders dient te verstrekken, worden zij op de hoogte gesteld van de gegevens die over hun kind worden gebruikt. Op grond van het al genoemde artikel 36 Wbp kunnen ouders

ten aanzien van het onderwijskundig rapport een verzoek doen om gegevens aan te laten vullen, te laten verbeteren of te laten verwijderen.

Scholen wisselen steeds vaker elektronisch informatie uit. Om dit ordelijker en efficiënter te laten verlopen en de kans op vergissingen zo klein mogelijk te maken, komt er een wettelijke bevoegdheid om de gegevens te koppelen aan het burgerservicenummer van de leerling. Welke informatie dan mag worden uitgewisseld wordt geregeld in het Besluit uitwisseling leer- en begeleidingsgegevens. Dit geeft aan welke informatie in het onderwijskundig rapport mag staan. Het verwijst naar artikel 103b Wvo en geldt dus ook voor het voortgezet onderwijs. Het gaat erom dat alleen gegevens worden uitgewisseld die direct van belang zijn voor het leren en begeleiden van de leerling op de nieuwe school.

Het is raadzaam om in de schoolgids en eventueel het schoolplan na te gaan of de huidige school 'privacybeleid' heeft. U kunt dat ook aan (de ouders in) de medezeggenschapsraad (MR) vragen. De oudergeleding van de MR heeft een instemmingsbevoegdheid ten aanzien van de vaststelling of wijziging van een regeling over het verwerken en de bescherming van persoonsgegevens van ouders en leerlingen (artikel 13 onderdeel i Wms).

Meer informatie over het verwerken van persoonsgegevens kunt u vinden op de website van het College bescherming persoonsgegevens (www.cbppweb.nl), o.a. de publicatie "Informatieplicht basisscholen met betrekking tot het onderwijskundig rapport" en het eindoordeel van het CBP (brief z2004-115) naar aanleiding van het onderzoek Digidoor met de bijlage "Enkele opmerkingen over omgaan met leerlinggegevens".

Gebruikte afkortingen:

MR: medezeggenschapsraad

Sbo: speciaal basisonderwijs

So: speciaal onderwijs

Wbp: Wet bescherming persoonsgegevens

WEC: Wet op de expertisecentra

Wms: Wet medezeggenschap op scholen

Wpo: Wet op het primair onderwijs

Wvo: Wet op het voortgezet onderwijs

ouders van waarde, januari 2014

ouders van waarde is de landelijke organisatie van en voor ouders, ouder- en medezeggenschapsraden in het christelijk, katholiek en oecumenisch onderwijs. Kijk voor meer informatie op www.ouders.net.

ouders van waarde | Postbus 125 | 3970 AC Driebergen | 0343 513434 | www.ouders.net

